

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

ROMANIAN POSTMODERNIST PROSE. EVOLUTION PLAN

Iulian Boldea

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: Proza scurtă postmodernă recurge, cum se știe, la relativizare și ironie, la instinct ludic și parodic, la luciditate și detașare, dar și la o apropiere cât mai acută de real. Tensiunea raportului dinamic dintre referențialitate și autoreferențialitate, a dialogului cu lumea imediată și a explorării interiorității, redescoperirea cotidianului, a gesticii comune și a banalului sunt alte câteva particularități ale genului scurt postmodern.

Keywords: proza scurta, referențialitate, ironie, ludic, livresc

Preliminarii

Cauzele pentru care proza scurtă pare să fi căzut într-un cont de umbră pot fi dezinteresul cititorilor, indiferența prozatorilor și a criticii literare față de genul scurt al narativității, chiar dacă există încă speranța că resursele acestui timp minimal(ist) de proză nu s-au epuizat. O contrapondere la statura monumentală a romanului, la suflul epopeic, sau la conturarea unor tipologii ample este tocmai recursul la fluiditate epică, la dinamism și expresivitate minimală, la portretul sugestiv sau dialogul percutant. Într-o anchetă a revistei „Vatra” despre *Starea prozei scurte*, Alexandru Vlad surprinde articulațiile acestei modalități de a desena lumea în tușe epice concentrate: „Despre proza scurtă se poate spune că prin natura ei comprehensibilă ne învață să înțelegem lucrurile ca întreg. Elementele de compoziție sunt cele care asigură perspectiva și pun într-o anume lumină conținutul. Studiarea și familiarizarea cu acest fapt ajută mult mai multă lume decât, să zicem, pe cei interesați exclusiv de literatură. În unele universități americane (Yale, spre exemplu) studenții sunt încurajați să studieze și să scrie povestiri. Nu neapărat ca să devină scriitori, ceva mă face să cred că nu există o criză a prozei scurte în literatura Statelor Unite, ci tocmai pentru a învăța să prezinte lucrurile în scris, pentru a le putea percepe ca întreg și nu ca o sumă de elemente factuale și disparate. Proza scurtă are, în pofida dimensiunilor uneori cu adevărat reduse, confinii interesante și fertile. Eseul poate fi conversațional (celebrul eseu conversațional englez), sau poate avea elemente narrative, poate fi un portret moral, o «fiziologie» - cum e cunoscut în literatura noastră clasică, poate foarte bine încorpora elemente ale genului epistolar. Și în condițiile postmodernismului acestea pot foarte bine coexista, îmbogățind varietatea interminabilă a prozelor de mai mici dimensiuni decât romanul. Versatilitatea genului e menită să îi asigure supraviețuirea, dincolo de vicisitudinile tranzitorii”.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Ioan Groșan – ludicul epic

Unul dintre scriitorii români de azi care nu au abandonat proza scurtă, rămânând fidel strategiilor și finalităților sale este Ioan Groșan. Reînvierea strategiilor epice ale schiței și povestirii a fost, pe la începutul anilor '80, un adevărat program literar, realizat efectiv atât prin raportarea la o tradiție narativă solidă, cât și prin recursul la inovații textuale, exprimate în cele diverse forme și modalități. Radu G. Țeposu expune, de altfel, în cartea sa dedicată generației '80, această dialectică dinamică, paradoxală, a tradiției și invenției epice, insistând totodată asupra redescoperirii spiritului caragialian: "Într-o formulă epică mai suplă și mai ingenioasă, noua generație își descoperă astfel o tradiție, față de care începe să se raporteze cu tot mai mult spirit critic, dar și cu o voință puternică a recuperării și asimilării ei. În atitudinea lor primează ironia, sarcasmul, complicitatea, ambiguitatea, pastașa și parodia (...). Acești prozatori fac din propriii naratori niște personaje care caragializează, ca să zic astfel, care vorbesc deliberat în registru parodic, având ei înșiși conștiința pastașei, a forjeriei". Încadrându-se, fără îndoială, în această tipologie, Ioan Groșan e un prozator ce a contribuit nu doar la conturarea efectivă a atmosferei prozei optzeciste, dar și la consolidarea armăturii teoretice a generației, prin textele programatice publicate prin anii '80. Într-un astfel de text, intitulat, semnificativ, *O singură prejudecată, realitatea!*, Ioan Groșan repudiază convenționalismul ce derivă din prejudecata realității ca modalitate de structurare a textului literar și ca viziune artistică. În acest sens, prozatorul-teoretician ține să precizeze că "nu faptul că în operele lor apare adeseori, cu o directețe și, la prima vedere, cu o lipsă de «transfigurare» frapante, imaginea vieții comune individualizează, astăzi, tinerii scriitori", căci, aceste "elemente ale subiectului" nu reprezintă finalitatea discursului epic, cât mai curând o "modalitate de lucru" ("«Feliile de viață», chiar cele de viață socială, sunt mijloace, nu scopuri. Căci am credea că, în ultimă instanță, nu zugrăvirea realității este obsesia junelui condeier, ci zugrăvirea literaturii"). Fără a neglija detaliile realității imediate, prozatorul optzecist nu se individualizează doar prin calitatea mimetică, prin capacitatea de reflectare a realului în cele mai subtile nuanțe ale sale, ci mai ales prin luciditatea cu care e concepută relația dintre universul concret și ficțiune. Conjunția dintre realitate și imaginar definește în mod exemplar proiectul estetic al prozatorilor optzeciști căci, după cum observă Ioan Groșan în textul invocat, "el (prozatorul, n.n., I.B.) nu vrea să concureze starea civilă, ci «starea» marilor opere. Ține un ochi deschis, «vigilent» asupra realului; celălalt însă, ca să zic așa, îl ațintește mereu spre realitatea textului, adică spre ficțiune. Felul cum se întrupează un text, cum se naște din spuma imaginarului o structură estetică – acesta este marele și doritul spectacol pe care îl provoacă și la care asistă, savurându-l, tânărul scriitor".

Epica lui Ioan Groșan ilustrează, chiar dacă nu derivă cu necesitate din aceste (pro)poziții teoretice, un acut spirit al realității textualizate, o realitate filtrată subtil prin dioptriile culturii dar, nu în ultimul rând, și o extrem de convingătoare asimilare a formulelor prozei moderne. De altfel, s-ar putea identifica în prozele lui Ioan Groșan două paliere ale scriiturii, între care, evident, există numeroase corespondențe; există, mai întâi, un registru al scriiturii sobre, obiective prin care prozatorul captează contururile și formele realității în ceea ce are aceasta mai aparent și neînsemnat. Luminița Marcu consideră că Ioan Groșan e

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

„recunoscut a fi, un artist, cel mai inspirat umorist al ultimelor două decenii, un ficționar, un autor de jocuri superioare și de ambiguități rafinate, un creator de material didactic pentru studiul postmodernismului metaficțional, etc. Nu știu câte din toate astea îl mai interesează pe cititorul de azi. Nu știu nici dacă nu cumva Ioan Groșan nu este un mare scriitor tocmai acolo unde nu e un postmodernist exemplar”. Acest prim registru stilistic, ce marchează apetența pentru concret și disponibilitatea mimetică a autorului, derivă dintr-o sugestivă conștiință a autenticității pe care prozatorul o trădează în fiecare pagină pe care o scrie. Refuzând idilismul sau calofilia, Ioan Groșan expune suprafețele și liniile realului în culorile lui proprii, indiferent cât de cenușii ar fi acestea. Cel de-al doilea palier al scriiturii rezumă o conștiință ironică și livrescă ce își asumă convențiile și ticurile literaturii, recurgând la citatul intertextual, la ironie, la sarcasm, la parodie și pastișă, pentru a-și relativiza propria scriitură, propria manieră de a scrie. De aceea, ceea ce pare spontaneitate și dezinhibare în scrisul lui Ioan Groșan e, de fapt, produsul unei conștiințe postmoderne care, privind cu detașare realitatea concretă, procedează, cu autenticitate a notației, la explorarea propriilor abisuri și drame interioare, ori la sondarea condiției umane ca paradigmă ontică. De la *Caravana cinematografică* (1985), volumul său de debut, până la *Jurnal de bordel* (1995), trecând prin *Trenul de noapte* (1989), *Planeta mediocrilor* (1991), *O sută de ani de zile la Porțile Orientului* (1992) și *Școala ludică* (1992) scriitura lui Ioan Groșan, fără a fi mereu egală cu sine, și-a găsit suportul, dar și motivația, în aceleași obsesii și frustrări, aflându-și resorturile estetice într-o impecabil expusă conștiință a autenticității și adevărului narativ ce și-a acutizat parcă, de la un volum la altul, dimensiunile și motivația. Încă în *Caravana cinematografică*, naturalețea și fluența discursului epic se conjugau cu o dinamică și sugestivă conștiință poetică în care era inserat, ca experiență revelatorie, și spiritul livresc și ludic. Într-o povestire din volumul de debut scriitorul demontează parodic mitul creației artistice, procedând, într-o însumare de gesturi prozaice, la o înscenare demitizantă a actului scrierii: “Sigur, tu înțelegi, ar trebui acum să-ncerc să scriu altceva, o nuvelă morocănoasă, o povestire șoptită, dramatică sau în orice caz o schiță pitică și parșivă, în fond cred că mă pricep în suficientă măsură să inventez. Chiar așa: te așezi comod, îți pui scrumiera la îndemână, cotul se sprijină ușor pe masă, încă nu apuci stiloul, deși totul este foarte clar, mai ales începutul: caravana cinematografică intrând în sat pe un drum ciopârțit de ploaie”.

Povestirile și nuvelele lui Ioan Groșan nu sunt doar parabole ale condiției umane, regizări rafinate ale dramei omului singur în fața unui univers ce-l delegitimează, ci și parabole sau alegorii subtile ale intertextualității, ale jocului ironic și/ sau parodic în care e implicată literatura în dinamismul evoluției ei, de la *mimesis* la *autoreflexivitate*. Lumea nu doar că există “pour aboutir a un livre” (Mallarmé) ci chiar se sprijină, într-o povestire cu substrat alegoric, pe o carte (“draga mea, spune la un moment dat autorul din povestirea *Insula*, stăm pe o carte. Asta e”). Sceptic, ba chiar abulic uneori, Ioan Groșan vădește, și în “jucăriile” sale textuale (gen *Jurnal de bordel*) un acut interes pentru social, expunându-și astfel, dincolo de apetitul demitizant, și ironic, o certă anvergură morală. Radu G. Țeposu apreciază că Ioan Groșan este „printre pușinii creatori de școală nouă care n-au devenit prizonierii unei singure formule epice, asimilând, cu o complicitate matură, atât experiența intertextualității, cât și stilul perifrastic faulknerian ori minușia cehoviană în descrierea platitudinii existențiale”. Îmbinând percepția

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

acut realistă, pregnantă, cu inserția fantasticului și a insolitului (ca în *Trenul de noapte*, de exemplu) sau cu lectura simbolică și parodică a semnelor realului, Ioan Groșan își asumă, cu luciditate narativă, o distanță etică față de lumea pe care o evocă. În fapt, spiritul spectaculo-ludic e definitoriu pentru acest tip de proză în care ficțiunea autobiografică și memoria intertextuală, parodia și pastișa creează impresia unor oglinzi paralele ce multiplică suprafețele lumii până la confuzie, într-un derutant joc de forme și unghiuri de percepție ce fac realitatea fictivă, conferind, simultan, concretețe ficțiunii. Prin subtilitatea și rafinamentul notațiilor, prin maturitatea stilistică și prin strategiile narrative pe care le mănuieste cu dezinvoltură, Ioan Groșan se dovedește unul dintre cei mai reputați și mai lucizi prozatori ai generației sale, adept al narativității minimale, tensionate, cu detentă parodică și ludică.

Răzvan Petrescu – cotidianul și interioritatea

Într-o succintă prezentare a volumului de debut al lui Răzvan Petrescu, *Grădina de vară* (1989), criticul Ion Simuț concluziona exprimându-și speranțele “într-un destin scriitoricesc de excepție, pentru care, probabil, fascinația imaginarului, poetica visului vor concura serios fascinația realului”. Ironia livrescă, virtuozitatea intertextualității, abilitatea narativă sau schițarea unor personaje anodine, fără relief sunt, în viziunea lui Ion Simuț, constantele individualizatoare ale volumului de debut al lui Răzvan Petrescu. După debutul din 1989 cu *Grădina de vară*, un debut matur, sigur de sine în care prozatorul făcuse dovada unei depline stăpâniri a materiei epice, Răzvan Petrescu publică cel de-al doilea volum al său, *Eclipsa*. Rezumând și în paginile acestei cărți tematica vieții cotidiene, recompunând destine banale, existențe amorfe, Răzvan Petrescu se impune aici mai cu seamă prin efectele narrative controlate cu un impecabil simț al măsurii, prin tensiunea satirică pe care o induce faptelor, atitudinilor, gesturilor dar și prin capacitatea de construcție. “Creația” și “analiza” sunt factorii care concură, în măsură egală, la obținerea efectului epic, nuanța și ansamblul, senzația vibratilă și ideația cu tăietură precisă fiind la fel de sigur manevrate de un prozator total dezinhibat, pentru care detașarea subtil-sarcastică și implicarea vag afectivă nu sunt decât două moduri consubstanțiale de a privi realitatea. De altfel, în cartea lui Răzvan Petrescu gravitatea și umorul sunt dificil de disociați, greu de pus în antiteză. Gustul pentru tragicomic și predilecția pentru confesiune reprezintă modalitățile narrative apte să transcrie realitatea în cele mai infime detalii ale ei. Confesiunea, relatarea subiectivă exprimă una din mărcile esențiale de singularizare a discursului epic, dar și a limbajului personajelor. Meritul autorului constă mai cu seamă în siguranța conturării unor destine cât se poate de credibile, de verosimile. Fizionomia ontică a personajelor iese în relief, în bună măsură, prin recursul la propriul lor limbaj. Lumea exterioară este transferată în conștiință, translația în imaginar jucând rolul unei modalități purificatoare. Accentele tematice ale volumului se situează și ele în perimetrul unei riguroase voințe de autenticitate. Vocația verosimilului, tentația transcrierii exhaustive, “fără rest”, a realului, în tot polimorfismul lui, mi se par a fi imperative care prezidează prozele acestui volum. Respirația epică amplă îi permite, de altfel, autorului, să exploreze medii dintre cele mai diverse, descrise cu minuțiozitate a detaliului relevant, spații policrome, aflate la limita dintre real și fabulos.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Această vocație a absorbției realității în text determină, probabil, și opțiunea lui Răzvan Petrescu pentru o poetică a fragmentului și elipsei prin care cotidianul banal e transpus într-o grilă a discontinuului și aleatoriului. De aici pregnanța cu care autorul surprinde chipuri, gesturi, destine, din câteva linii narrative, în tușe rapide, dar dense, concentrate. Siluetele abia schițate dar, poate, atât de expresive ale celor două femei din *Ușa*, profilul bătrânului din povestirea *O pungă de plastic cu mâner albe*, sunt exemple ale unei retorici a portretului aluziv, a eboșei surprinzător de expresive. Refuncționalizarea mitului, transpunerea sa într-o ambianță modernă - reprezintă o modalitate epică sub impulsul căreia realismul e corectat prin intruziunea imaginarului. Percepția se încarcă, în aceste proze, de sensuri subtile, de acolade alegorice, precum și de o morală subiacentă. În *Farsa*, de exemplu, mitul lui Cain și Abel e transferat în atmosfera unui tribunal modern. Impresionează, în această proză, alternarea percepției realiste cu reflexele onirice, a detaliului verosimil cu proiecția delirantă, efectele epice reieșind tocmai din aceste rupturi între real și fantastic.

Piesa de rezistență a volumului e însă povestirea *Eclipsa*, un mic roman în care ingeniozitatea compozițională, fluența narațiunii, conturul verosimil, pregnant al personajelor se aliază în chip fericit cu notațiile minuțioase, cu introspecția recuperatoare sau cu analiza comportamentală. De altfel, Răzvan Petrescu este posesorul unei tehnici narrative specifice prin care detaliul e vizualizat atât de intens, cu o atât de mare insistență, încât se substituie ansamblului, încercându-se de semnificații cu totul inedite. În *Eclipsa* autorul reconstituie destinul tragic al pictorului Iosif Bordea, personaj simptomatic pentru condiția intelectualului autentic în perioada dictaturii comuniste. Povestirea începe cu o descriere detaliată, încărcată parcă de semne premonitorii, descriere ce îl integrează pe Bordea în fluxul narațiunii. Percepția acută e dublată de reflecțiile notate cu pregnanță: “Pe covor tremura o mică pată de lumină. După un timp urcă pe marginea patului, trecu peste degetele lui, se cățăra pe perete. Casa plutea în tăcere ca un dop. Era frig. Se răsuci în așternut, amintindu-și că nu închisese bine fereastra. Perdelele unduiau, născând forme ciudate, străvezii. Îl încercă o senzație neplăcută”. În povestirea *Eclipsa* succesiunea fragmentelor narrative restituie profilul unui intelectual rafinat, al unui artist autentic care e, de fapt, proiecția unui spirit lucid într-o lume de coșmar. Deriziunea caricaturală, grotescul unor situații reprezintă fundalul pe care se profilează silueta fragilă a lui Iosif Bordea. Sugestia deznădejdiei, resursele purificatoare ale confesiunii, cromatica sumbră a tablourilor epice deschid destinul lui Bordea spre dimensiunea tragicului. Senzația de clausturare e dominantă în acest univers proliferant, monstruos. Coșmarul existențial e descris cu o minuție terifiantă, într-un joc al realului și imaginarului, cu o strategie subtilă a detaliului firesc travestit în dimensiunea diformului și anormalității. Prozatorul vedește astfel o acută sensibilitate la concret (*Primăvara la bufet*), dar și un nedisimulat simț al parodiei (ca în *Encefalita neagră*), un gust precis pentru confesiunea îmbibată de livresc (*Rubato*) sau pentru parabola vag moralizatoare (*Câteva noțiuni de arhitectură*).

Între imaginar și real, între confesiunea netrucată, eliberată de iluzii și transcrierea unui real demonizat, Răzvan Petrescu este – după cum notează criticul Mircea Martin – “din categoria acelor autori rari pentru care scrisul este bucurie și disperare în egală măsură, care se schimbă și se descoperă pe sine scriind”. Observații care circumscriu cum nu se poate mai

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

corect un destin și un stil epic neîndoielnic original. Fluența discursului narativ, limpezimea frazei, predilecția pentru detaliu și pentru cromatica bogată, deschiderea spre un tip discursiv de notabilă amploare ideatică – sunt mărcile stilistice ale prozei scurte a lui Răzvan Popescu, după cum ratarea, sentimentul frustrării, al angoasei, iubirea – cel mai adesea devoratoare și mutilantă – reprezintă nervurile revelatoare ale reliefului său tematic.

Răzvan Popescu – de la epic la etic

Povestirile lui Răzvan Popescu din volumul de debut *Subomul* (1993) conturează un spațiu epic (și etic) propriu, angajând resursele expresive ale confesiunii sau ale relatării indirecte într-un joc al imediatului și al ficțiunii ce mizează pe valențele autenticității și ale veridicului, pe o poetică a “locului comun” transcrisă în regimul obiectivității. Vocația perceptivă a autorului este în afară de orice îndoială; sugestia detaliului, dimensionarea tragică a banalului, radiografia unor stări de conștiință prin dinamica introspecției sau prin diagrama depoziției, mărturisirea purtând girul căutărilor, al tatonărilor existențiale etc. – sunt instrumente narrative prin care Răzvan Popescu regizează miniaturale biografii sau scenarii existențiale în tușe rapide, rezumative, contrase până la pregnanța semnificației simbolice. Deschiderea prozatorului spre cotidian, interesul pentru sugestivitatea concretului indică subsumarea acestei maniere celor mai recente demersuri epice. Cu toate acestea, voluptatea trasării conturilor realului, obsesia desenului incongruent al lumii, elanul senzual spre contingent și accidental se pliază, în aceste povestiri, pe exploatarea resurselor subconștientului, pe imersiunea în interioritate. Nevoii de absorbție a policromiei aparențelor îi răspunde exigența ascetică a clarificărilor lăuntrice, dizgrația fenomenalului e exorcizată prin asumarea unei etici subsidiare, abia bănuite.

Sintaxa prozei lui Răzvan Popescu este eliptică, propozițiile au un suflu sincopat, textul refuzând cu obstinație volutele adjectivelor și raliindu-se unei topici concise, de proces-verbal, capabilă să absoarbă în minimum de cuvinte maximum de realitate. Dar, rezumând polimorfismul lumii, reducând la rigoarea unei depoziții tectonica sufletului uman sau decupând situații epice cu iz (abia perceptibil) de exemplaritate, în notații sobre, ritmate de o strategie a spațiilor albe, povestirile nu au mai puțin o expresivitate spectaculară: “Așteptăm. Cu motorul în relanti. Cu sufletul la gură. Din anul întâi așteptăm. Această promisiune ne-a susținut. În nădejdea ei am înghițit interminabile, plicticoase ședințe ale cercului de penal. În câteva rânduri am amânat. Așteptăm. Și amânarea mărește totul ca printr-o lupă. Vom vizita o școală de reeducare”. Impresia de punere în scenă, artificii regiei, mișcările personajelor în perimetrul unor roluri prestabilite se vădesc a structura substanța multor povestiri din acest volum. Teatralitatea devine astfel registrul care infuzează acestei proze un aer vag alegoric, prin care priza la cotidian capătă o – e drept, inaparentă – deschidere etică, faptul divers convertindu-se în parabolă. Personajele lui Răzvan Popescu se impun prin lipsa lor de relief, prin statutul lor nespectaculos; fizionomia neutră, identitatea nedeterminată, comportamentul aleatoriu – toate acestea sunt elemente ce structurează toposul anonimizării umanului, topos care pare a vertebră discursul narativ. Polițistul aflat în preajma pensionării (*Câinele*), naratorul din *Iola sălbatică* sau personajele din *Marionetele*, *singure* sunt astfel de indivizi cu contururi șterse, nedefinite,

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

cu trăsături nediferențiate. Ele nu beneficiază, uneori, nici de un nume propriu, fiind desemnate prin substantive comune (liderul, comis-voiajorul etc.) sau prin sintagme (“șase fără zece”) care sporesc imprecizia identității lor.

O povestire revelatoare pentru același topos al anonimizării existenței, al închiderii în ritualul sterp al unor gesturi mecanice, al alienării prin înscrierea pe o traiectorie repetitivă este cea intitulată (cu suficientă ironie paratextuală!) *Viața trăită din plin*, în care cititorul poate descifra, dedesubtul aparențelor liniștitoare, o angoasă a limitării și a adaptării alienante. Nevoia de comunicare și imposibilitatea dialogului, incongruența raporturilor dintre indivizi, imperativul adaptării la conformația realului conjugat cu atrofia acestui instinct – sunt accentele tematice dominante în această carte. În povestirea *Eliberare*, de pildă, raportul dintre adaptare și inadaptare e răsturnat. Aici, adaptarea la real presupune (în optica naratorului-tată) o punere a lumii între paranteze, o abolire a evidențelor prin recursul la spațiul securizant al ficțiunii. Confortul iluziei abstractizante eufemizează astfel grotescul existențial pus de narator sub sigla ireparabilului și ireversibilului (“nici azi nu știu cum am ajuns aici. În orice caz n-am făcut-o conștient, n-am urmărit asta. Fără să vreau, fără să-mi dau seama, în capul copilului meu am falsificat o lume întreagă. Lumea întreagă”).

Sugestia parabolei e cât se poate de evidentă în *Subomul*, povestirea ce dă titlul volumului, cu numeroase trimiteri la psihanaliză, la o psihologie a străfundurilor sufletului uman. *Subomul* din mină, ființa abjectă, animalică nu reprezintă decât o personificare a spaimelor, a ororii și abjecției camuflate în fiecare dintre noi. Universul pe care îl conturează autorul aici este unul agonice, crepuscular, lipsit de orice logică ordonatoare, absurd și demonizat. Strategiile textuale puse în joc de autor ne permit să-i bănuim o secretă natură de moralist, care, însă, se ferește să moralizeze, camuflând “exemplul” îndărătul faptului care violează etica. Raliat la experiențele narrative ale prozatorilor ultimei generații (Bedros Horassangian, Cristian Teodorescu ș.a.), Răsvan Popescu dovedește, prin proza sa scurtă, reale virtuți de prozator, din perspectiva invenției epice, a analizei comportamentale sau a descrierii mediilor. Proza scurtă postmodernă recurge, de altfel, la relativizare și ironie, la instinct ludic și parodic, la luciditate și detașare, dar și la o apropiere cât mai acută de real. Tensiunea raportului dinamic dintre referențialitate și autoreferențialitate, a dialogului cu lumea imediată și a explorării interiorității, redescoperirea cotidianului, a gesticii comune și a banalului sunt alte câteva particularități ale genului scurt postmodern.

BIBLIOGRAPHY:

Bachelard, Gaston, *Poetica spațiului*, traducere de Irina Bădescu, prefață de Mircea Martin, Editura Paralela 45, Pitești, 2003;

Boldea, Iulian, *Scriitori români contemporani*, Editura Ardealul, Târgu-Mureș, 2002;
Cosma, Anton, *Romanul românesc contemporan*, vol. II, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998;

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Literature

Crohmălniceanu, Ovid., S., *Al doilea suflu*, Editura Cartea Românească, București, 1989; Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008; Manolescu, Nicolae, *Literatura română postbelică. Proza. Teatrul*, Editura Aula, Brașov, 2001;

Micu, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române, perioada contemporană: Proza*, vol. III, Editura Iriana, București, 1996;

Regman, Cornel, *Patru decenii de proză literară românească*, Editura Institutului Cultural Român, București, 2004;

Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, I, Editura Cartea Românească, București, 1978; Spiridon, Monica, *Melancolia descendenței. O perspectivă fenomenologică asupra memoriei generice a literaturii*, Ediția a II-a, Colecția „Collegium. Litere”, Editura Polirom, Iași, 2000;

Țeposu, Radu G., *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Colecția „Discobolul”, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;

Ungureanu, Cornel, *Geografia literaturii române azi*, vol.1, Muntenia, Editura Paralela 45, Pitești, 2003;

Ungureanu, Cornel, *Proza românească de azi*, volumul I, Editura Cartea Românească, București, 1985.

Acknowledgement: This paper was supported by the National Research Council- CNCS, Project PN-II-ID-PCE-2011-3-0841, Contract Nr. 220/31.10.2011, title Crossing Borders: Insights into the Cultural and Intellectual History of Transylvania (1848-1948)/Dincolo de frontiere: aspecte ale istoriei culturale si intelectuale a Transilvaniei (1848-1948)/ Cercetarea pentru aceasta lucrare a fost finantata de catre Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS), Proiect PN-II-ID-PCE-2011-3-0841, Contract Nr. 220/31.10.2011, cu titlul Crossing Borders: Insights into the Cultural and Intellectual History of Transylvania (1848-1948)/Dincolo de frontiere: aspecte ale istoriei culturale si intelectuale a Transilvaniei (1848-1948).